

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету іноземних мов
Світлана ВІРОТЧЕНКО
“26” серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**ПРАКТИЧНА ФОНЕТИКА
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **В – Культура, мистецтво та гуманітарні науки**
спеціальність **В11 – Філологія**
освітня програма **Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова,
Німецька мова та література і переклад та англійська мова,
Переклад (іспанська та англійська мови),
Французька мова та література і переклад та англійська мова,
Переклад (китайська та англійська мови),**
спеціалізація
В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська, В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька, В11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська
вид дисципліни **вибіркова**
факультет **іноземних мов**

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

“26” серпня 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Ірина МОРОЗОВА, к.ф.н., доцент ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови; Анастасія ВАКУЛЕНКО, викладач ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови; Ліна НЕГОДА, викладач ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

“26” серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

 к.ф.н., доц. Ірина МОРОЗОВА

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Англійська мова та література
і переклад та друга іноземна мова

Людмила СОЛОЩУК

Французька мова та література
і переклад та англійська мова

Діана ПЕСОЦЬКА

Німецька мова та література
і переклад та англійська мова

Наталія КАРПУСЕНКО

Переклад (китайська та англійська мови)

Юлія ЛАХМОТОВА

Переклад (іспанська та англійська мови)

Тетяна БОЧАРНИКОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

26 серпня 2026 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

(підпис)

Анна КОТОВА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Практична фонетика англійської мови» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів напрямів В – культура, мистецтво та гуманітарні науки та А – освіта, спеціальностей «В11 – філологія» та «А4 – середня освіта» спеціалізацій «В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», «В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька», «В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська», «В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька», «В11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Практична фонетика англійської мови» є формування у здобувачів вищої освіти артикуляційних навичок та навичок інтонування мовлення, розвиток фонетичної компетентності як складової мовної компетентності, окреслення шляхів практичного застосування отриманих знань, умінь та навичок з практичної фонетики.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають в оволодінні практичними навичками англійської вимови, формуванні у здобувачів вищої освіти системного підходу до звуків з урахуванням місця того чи іншого явища у фонетичній системі, закріплення набутих теоретичних і практичних знань.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
Не передбачені	Не передбачені
Практичні заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
Не передбачені	Не передбачені
Самостійна робота	
58 год.	82 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна:

Компетентності, визначені ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова», «Німецька мова та література і переклад та англійська мова», «Переклад (іспанська та англійська мови)», «Французька мова та література і переклад та англійська мова», «Переклад (китайська та англійська мови)»

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

Компетентності, визначені ОП «Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)»

ЗК3. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК1. Мовно-комунікативна компетентність. Здатність забезпечувати навчання державною мовою, з урахуванням особливостей мовного середовища, спілкуватися іноземною мовою у професійному контексті, і сприяти розвитку мовно-комунікативних умінь та навичок здобувачів освіти, дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі.

ФК13. Професійна (філологічна) компетентність. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної та філологічної наук у процесі викладання іноземної мови і зарубіжної літератури, визначати комунікативну, пізнавальну, номінативну, емоційно-експресивну та інші функції мови, виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

ПРН, визначені ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова», «Німецька мова та література і переклад та англійська мова», «Переклад (іспанська та англійська мови)», «Французька мова та література і переклад та англійська мова», «Переклад (китайська та англійська мови)»

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН, визначені ОП «Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)»

ПРН15. Сприяти опануванню здобувачами освіти іноземної мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях.

ПРН16. Формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння/міжособистісної взаємодії засобами активної і пасивної комунікації.

ПРН17. Уміти здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.

ПРН19. Демонструвати володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.

1.8. Пререквізити: Знання англійської мови на рівні B1-B2.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Семестр 4

Тема 1. Вступ до фонетики англійської мови. Артикуляційні особливості носіїв англійської мови.

Тема 2. Голосні та приголосні звуки: загальна характеристика. Приголосні звуки: особливості вимови (дзвінкість; місце та спосіб артикуляції; групування приголосних).

Тема 3. Голосні: типи та особливості вимови.

Тема 4. Словесний (лексичний) наголос.

Тема 5. Реченнєвий (синтагматичний наголос) та акцентування.

Тема 6. Зв'язне мовлення. Злиття звуків.

Тема 7. Інтонційні моделі.

Тема 8. Фоностилістика сучасної британської та американської англійської мови: формальний/неформальний стиль.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	у с б о г о	у тому числі					у с б о г о	у тому числі				
		л	п	л а б .	і н д .	с. р .		л	п	л а б .	і н д .	с. р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1.	9		4			5	11		1			10
Тема 2.	12		4			8	12		1			11
Тема 3.	12		4			8	12		1			11

Тема 4.	11		4			7	11		1			10
Тема 5.	12		4			8	11		1			10
Тема 6.	12		4			8	11		1			10
Тема 7.	10		4			6	11		1			10
Тема 8.	12		4			8	11		1			10
Усього годин	90		32			58	90		8			82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (ауд)	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
	Семестр 4		
1.	Вступ до фонетики англійської мови. Артикуляційні особливості носіїв англійської мови.	4	1
2.	Голосні та приголосні звуки: загальна характеристика. Приголосні звуки: особливості вимови (дзвінкість; місце та спосіб артикуляції; групування приголосних).	4	1
3.	Голосні: типи та особливості вимови.	4	1
4.	Словесний (лексичний) наголос.	4	1
5.	Реченнєвий (синтагматичний наголос) та акцентування.	4	1
6.	Зв'язне мовлення. Злиття звуків.	4	1
7.	Інтонаційні моделі.	4	1
8.	Фонетична сучасної британської та американської англійської мови: формальний/неформальний стиль.	4	1
	Усього годин	32	8

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1.	Прочитання підбірки слів уголос з метою визначення залучених органів мовлення, підготовка відгуку про особливості руху артикуляційного апарату.	5	10
2.	Повторення теоретичного матеріалу за темою приголосних, аналіз мовлення носіїв англійської мови з метою визначення та відпрацювання утворення конкретних приголосних.	8	11
3.	Повторення теоретичного матеріалу за темою голосних, аналіз мовлення носіїв англійської мови з метою визначення та відпрацювання утворення конкретних приголосних.	8	11
4.	Аналіз наголосів у словах з подальшим транскрибуванням та відпрацюванням вимови.	7	10

5.	Аналіз наголосів у реченнях з подальшим відпрацюванням їхньої вимови.	8	10
6.	Аналіз особливостей зв'язного мовлення носіїв на основі підбраного відео фрагменту; підготовка письмового коментаря до техніки почутого мовлення; відпрацювання вимови шляхом імітації носія.	8	10
7.	Інтонування речень для передачі різних емоцій та інтенцій.	6	10
8.	Підготовка варіацій передачі повідомлення з урахуванням фоностилістичних особливостей британської та американської англійської.	8	10
Разом		58	82

Правила використання ІІІ

Правила використання ІІІ регламентуються **Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту**

Політика декларує застосування в Університеті тривірневої класифікації моделей використання ІІІ.

5.2.1. Модель «ІІІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ІІІ як асистент» – дозволяється використання ІІІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб'єктом використання ІІІ.

5.2.3. Модель «ІІІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ІІІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

- використання ІІІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);
- застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;
- використання інструментів ІІІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;
- зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочим навчальним планом

7. Методи навчання

1. Комуникативний метод (дискусії, мозковий штурм, робота в парах і малих групах, рольові ігри, моделювання професійних ситуацій).
2. Проблемно-пошуковий та дослідницький метод (аналіз мовних явищ, постановка проблемних завдань, міні-дослідження, кейс-аналіз).
3. Проєктний метод (індивідуальні та групові проєкти, презентація результатів).

4. Практичний метод (виконання мовних, комунікативних, перекладацьких, аналітичних вправ і практичних завдань).
5. Метод роботи з автентичними джерелами інформації (наукові статті, медіатексти, художні тексти, цифрові ресурси).
6. Метод розвитку критичного мислення (аналіз, порівняння, аргументація, рефлексія).
7. Метод взаємного оцінювання (Peer Review) та самооцінювання.
8. Аудіовізуальний метод (робота з аудіо- та відеоматеріалами, мультимедійними презентаціями).
9. Метод педагогічної підтримки (Scaffolding) – поетапне супроводження навчальної діяльності шляхом демонстрації зразків, покрокового виконання завдань, надання мовленнєвих опор і візуалізації навчального матеріалу.
10. Метод перевернутого навчання (Flipped Classroom) – самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за допомогою цифрових ресурсів із подальшим виконанням практичних, комунікативних та дослідницьких завдань під час аудиторної роботи (YouTube, Moodle, Genially).
11. Метод цифрового співробітництва – організація спільної навчальної діяльності, групових проєктів, дискусій, взаємного навчання та академічної комунікації із застосуванням цифрових платформ (Zoom, Google Docs, Padlet, Miro).
12. Метод інтерактивного цифрового навчання – використання інтерактивних вправ, тестів, вікторин, симуляцій і цифрових дидактичних ресурсів для активізації пізнавальної діяльності та формування мовленнєвих компетентностей (Quizlet, Kahoot!, Wordwall, Mentimeter).
13. Метод цифрового формувального оцінювання – поточний моніторинг навчальних досягнень, оперативний зворотний зв'язок, взаємооцінювання та самооцінювання із використанням цифрових сервісів (Moodle Quiz, Padlet).

8. Методи контролю

1. Метод самоконтролю та взаємоконтролю (дистанційно).
2. Метод тестового контролю протягом семестру та в якості заліку.

9. Схема нарахування балів

Оцінка за роботу в семестрі									Підсумковий семестровий контроль (залік)	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Діагностувальна контрольна робота		
5	5	5	5	5	5	5	5	20	40	100
60										

T1, T2 ... – теми

Підсумкова оцінка складається з двох компонентів: робота в семестрі (60 балів) та залікова робота (40 балів).

Бали за роботу в семестрі нараховуються за: (1) виконання усних і письмових завдань на самостійне опрацювання; (2) письмове тестування при тематичному оцінюванні.

Критерії оцінювання відповідей:

5 балів – ставиться за вивчення та відтворення текстів, враховуючи вимову та інтонаційний контур, ґрунтовне знання матеріалу, вміння виконувати практичні завдання (транскрибування та інтонування речень);

4 бали – ставиться за вивчення та відтворення текстів з невеликими погрішностями у вимові та інтонації, ґрунтовне знання матеріалу, вміння виконувати практичні завдання з незначними помилками;

3 бали – ставиться за вивчення та відтворення текстів з помилками у вимові та інтонації, виявлені знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, виконання практичних завдань з суттєвими помилками;

2 бали – ставиться за невідповідність критеріям – тексти не вивчалися, або їхня вимова та інтонаційний контур не відповідають вимогам, незнання основного навчального матеріалу.

0 балів – відповідь відсутня.

Діагностувальна (тест) складається з 10 питань щодо практичного володіння пройденим матеріалом, за кожну вірну відповідь нараховується 2 бали. Максимальна оцінка за тест – 20 балів (надання відповіді на кожне запитання має становити 30 секунд, час виконання кожного тесту – 5 хвилин).

Максимальна кількість балів за роботу в семестрі становить 60 балів: 40 балів за поточні відповіді та 20 балів за тематичну контрольну роботу (тест).

При невиконанні завдань на самоопрацювання здобувач вищої освіти отримує 0 балів за кожне з них, що також ураховується при підрахунку середнього поточного балу.

Залікова контрольна робота (тест) складається з 20 питань щодо теоретичних та практичних аспектів володіння фонетикою англійської мови. Для вибору відповіді на кожне запитання здобувачі мають по 30 секунд, що визначає загальний час складання тестової роботи як 10 хвилин. За виконання тесту здобувачі вищої освіти можуть отримати максимум 40 балів (по 2 бали за вірну відповідь на одне питання).

Набрані бали за роботу в семестрі (максимум 60) та залікову роботу (максимум 40) підсумовуються; максимальний бал дорівнює 100.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання ОК «Практична фонетика англійської мови».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою ОК «Практична фонетика англійської мови»;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;
- сертифіковані програми за темами ОК «Практична фонетика англійської мови», проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна**. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	

50 – 69	
1 – 49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Ogden R. An Introduction to English Phonetics, 3rd edition. Edinburgh University Press, 2024. 256 p.

Допоміжна література

1. Hewings M. English Pronunciation in Use. CUP, 2017.
2. Hudson J. The Sound of English – A Practical Course in British English Pronunciation. Pronunciation Studio Ltd, 2013. 140 p.
3. Vakulenko A., Fomina V., Prushchak A. The Use of English Phonetics App in Phonetics of the English Language Course: Advantages and Disadvantages. *Вісник науки та освіти. Серія «Філологія»*. 2026. № 3 (45). С. 269–280.
4. Vakulenko A., Ruchkina K., Kozlova A., Lukyanova M., Ochкурова P. Phonological Variables as a Section of the Platform Our Dialects: Features of Use for Learning Phonetics of the English Language. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка»*. 2026. № 4 (46). С. 2422–2436. McMahon A. An Introduction to English Phonology, 2nd Edition. Edinburgh University Press, 2020. 212 p.
5. Walker R., Archer G. Teaching English Pronunciation For A Global World. Oxford University Press, 2024. 104 p.
6. Дворжецька М. П., Макухіна Т. В., Великова Л. М., Снегірьова Є. О. Фонетика англійської мови: фоностилістика і риторика мовленнєвої комунікації. Вінниця: Нова Книга, 2015. (англійською мовою)
7. Тучина Н. В., Перлова В. В. A Way to Success: Practical English Phonetics for University Students. Year1. Харків: Фоліо, 2021. 176 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://uk-ac-york-its-faculty-lls-interactive-phoneme-chart-dev.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/>
2. https://www.dailystep.com/en/blog/howunderstand-fast-english?utm_source=fast-eng-butt&utm_medium=email
3. https://www.internationalphoneticassociation.org/IPAcharts/IPA_chart_orig/IPA_charts_E.html
4. <https://www.youtube.com/watch?v=1edPxKqiptw>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=ClZmEFqMgWk>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=eOrnifRtWxI>
7. https://youtu.be/SVKR3ESdAk8?si=tSX_m7N_1M1tPWlW